

Romans

The purpose of this apparatus is to show all variation within **Family 35**, as identified by a complete collation of the following thirty-nine representative MSS—18, 35, 141, 201, 204, 386, 394, 757, 824, 928, 986, 1040, 1072, 1075, 1100, 1249, 1482, 1503, 1548, 1637, 1652, 1704, 1725, 1732, 1733, 1761, 1855, 1856, 1858, 1864, 1865, 1876, 1892, 1897, 2080, 2466, 2554, 2587 and 2723. The first reading is that of the family and represents the vote of all the collated MSS (listed above) that are not identified as having a variant. It goes without saying that the base text is that of the family archetype, empirically determined. 2723 has no variants, while 1482 and 2554 have only alternate spellings, that are not proper variants.

ΠΡΟΣ ΡΟΜΑΙΟΥΣ¹

[Salutation]

1.1 Παυλος, δουλος Ιησου Χριστου, κλητος αποστολος, αφωρισμενος εις ευαγγελιον Θεου, 2 ὃ προεπηγγειλατο δια των προφητων αυτου εν Γραφαις Ἁγiais: 3 περι του υἱου αυτου, του γενομενου εκ σπερματος Δαυιδ κατα σαρκα, 4 του ὀρισθεντος Υἱου Θεου εν δυναμει (κατα Πνευμα ἁγιωσυνης)² ἐξ αναστασεως νεκρων—Ιησου Χριστου του Κυριου ἡμων—5 δι' οὗ ελαβομεν χαριν και αποστολην εις ὑπακοην πιστεως εν πασιν τοις εθνεσιν ὑπερ του ονοματος αυτου 6 (εν οἷς εστε και ὑμεις κλητοι Ιησου Χριστου)· 7 πασιν τοις ουσιν εν Ῥωμη αγαπητοις Θεου, κλητοις ἁγιοις: Χαρις ὑμιν και ειρηνη απο Θεου Πατρος ἡμων³ και Κυριου Ιησου Χριστου.

[To Gentiles]

[Paul has been hindered from visiting Rome]

1.8 Πρωτον μεν ευχαριστω τω Θεω μου δια Ιησου Χριστου ὑπερ παντων ὑμων,⁴ ὅτι ἡ πιστις ὑμων καταγγελλεται εν ὅλῳ τῷ κοσμῷ. 9 Μαρτυς γαρ μου εστιν ὁ Θεος, ὃν λατρευω εν τῷ πνευματι μου εν τῷ ευαγγελιω του Υἱου αυτου, ὡς ἀδιαλειπτως μνειαν ὑμων ποιουμαι, παντοτε επι των προσευχων μου 10 δεομενος ει πως ἤδη, ποτε, ευοδωθησομαι⁵ εν τῷ θεληματι του Θεου ελθειν προς ὑμας. 11 Επιποθω γαρ ιδειν ὑμας ἵνα τι μεταδω χαρισμα ὑμιν πνευματικον, εις το στηριχθηναι ὑμας—12 τουτο δε εστιν, συμπαρακληθηναι⁶ εν ὑμιν δια της εν ἀλληλοις πιστεως, ὑμων τε και εμου.

13 Ου θελω δε ὑμας αγνοειν, ἀδελφοι, ὅτι πολλακις προεθεμην ελθειν προς ὑμας (και εκωλυθην αχρι του δευρο), ἵνα τινα καρπον σχω και εν ὑμιν, καθως και εν τοις⁷ λοιποισ εθνεσιν. 14 Ἐλλησιν τε και βαρβαροις, σοφοις τε και ανοητοις οφειλετης εμι. 15 Οὕτως, το κατ' εμε, προθυμον και⁸ ὑμιν τοις εν Ῥωμη ευαγγελισασθαι.

[Faith]

16 Ου γαρ επαισχυνομαι το ευαγγελιον του Χριστου, δυναμις γαρ⁹ Θεου εστιν εις σωτηριαν παντι τῷ πιστευοντι (Ιουδαιω τε πρωτον, και Ἐλληνι)· 17 δικαιοσυνη γαρ Θεου εν αυτῷ ἀποκαλυπτεται, εκ πιστεως εις πιστιν· καθως γεγραπται: “Ὁ δε δικαιος εκ πιστεως ζησεται.”

[Unrighteousness]

18 Αποκαλυπτεται γαρ οργη Θεου ἀπ' ουρανου επι πασαν ασεβειαν και ἀδικιαν ἀνθρωπων των την ἀληθειαν εν ἀδικια κατεχοντων, 19 διοτι το γνωστον του Θεου φανερον εστιν εν αυτοις, ὁ γαρ Θεος αυτοις εφανερωσεν. 20 Τὰ γαρ ἀορατα αυτου ἀπο κτισεως κοσμου, τοις ποιημασιν νοουμενα, καθοραται, ἢ τε αιδιος αυτου δυναμις και θειοτης, εις το ειναι αυτοις ἀναπολογητους· 21 διοτι γινοντες¹⁰ τον Θεον, ουχ ὡς Θεον εδοξασαν ἢ ευχαριστησαν· ἀλλ' εματαιωθησαν εν τοις διαλογισμοις αυτων και εσκοτισθη ἡ ἀσυνετος αυτων καρδια. 22 Φασκοντες ειναι σοφοι, εμωρανθησαν, 23 και ἠλλαξαν το η δόξαν του ἀφθαρτου Θεου εν ὁμοιωματι εικονος φθαρτου ἀνθρωπου—και πετεινων και τετραποδων και ἔρπετων!

¹ Both the Text and the apparatus are the responsibility of Wilbur N. Pickering, ThM PhD, ©.

² 2080 is missing 1:4-21.

³ ἡμων 1892^c || --- 1892

⁴ ὑπερ παντων υμων || του κυριου ημων 986

⁵ ευοδωθησομαι || ευοδοθησομαι [18%] 394 (sp)

⁶ συμπαρακληθηναι || ἵνα παρακληθηναι 1704 (the first hand left a space for συμ and a later hand added ἵνα—there was probably a problem in the exemplar)

⁷ 1482 is missing from here to 2.2.

⁸ και || 1 εν 1652

⁹ 1858 is missing from 1.1 to here.

¹⁰ γινοντες || γινωντες [25%] 394 (sp)

Romans

24 Διο και παρεδωκεν αυτους ὁ Θεος, εν ταις επιθυμιας των καρδιων αυτων εις ακαθαρσιαν, του ατιμαζεσθαι τα σωματα αυτων εν ἑαυτοις 25—οἱτινες μετηλλαξαν την¹ αληθειαν του Θεου εν τω ψευδει, και εσεβασθησαν και ελατρευσαν τη κτισει² παρα τον Κτισαντα, ὅς εστιν ευλογητος εις τους αιωνας. Αμην.

[Depravity]

26 Δια τουτο παρεδωκεν αυτους ὁ Θεος εις παθη ατιμιας· αἱ τε γαρ θηλειαι αυτων μετηλλαξαν την φυσικην³ χρησην εις την παρα φυσιν· 27 ὁμοιως και οἱ αρρενες,⁴ αφεντες την φυσικην χρησην της θηλειας, εξεκαυθησαν⁵ τη ορεξει αυτων εις αλληλους, αρσενες εν αρσενιν την ασχημοσυνην κατεργαζομενοι, και την αντιμισθιαν ἦν εδει της πλαινης αυτων εν ἑαυτοις απολαμβάνοντες.

28 Και καθως ουκ εδοκιμασαν τον Θεον εχειν εν επιγνωσει, παρεδωκεν αυτους ὁ Θεος εις αδοκιμον νουν, ποιειν τα μη καθηκοντα: 29 πεπληρωμενους παση αδικια, πορνεια, ποιηρια,⁶ πλεονεξια, κακια· μεστους φθονου, φονου, εριδος, δολου, κακοηθειας· ψιθυριστας, 30 καταλαλους, θεοσυγεις, ὑβριστας, ὑπερηφανους,⁷ αλαζονας, εφευρετας κακων, γονευσιν απειθεις, 31 ασυνετους, ασυνθετους, αστοργους, ασπονδους, ανελεημονας· 32 οἱτινες το δικαιομα του Θεου επιγνωτες, ὅτι οἱ τα τοιαυτα πρασσουντες αξιοι θανατου εισιν, ου μονον αυτα ποιουσιν αλλα και⁸ συνευδοκουσιν τοις πρασσουσιν.⁹

[Judgment]

2.1 Διο αναπολογητος εἶ, ω ανθρωπε, πας ὁ κρινων, εν ᾧ γαρ κρινεις τον ἑτερον, σεαυτον κατακρινεις, τα γαρ αυτα πρασσεις, ὁ κρινων. 2 Οἶδαμεν δε ὅτι το κριμα του Θεου εστιν κατα αληθειαν επι τους τα¹⁰ τοιαυτα πρασσουντας.¹¹ 3 Λογιζη δε τουτο, ω ανθρωπε, ὁ κρινων τους τα τοιαυτα πρασσουντας και ποιων αυτα, ὅτι συ εκφειξη το κριμα του Θεου? 4 Ἡ του πλουτου της χρηστοτητος αυτου και της¹² ανοχης και της μακροθυμιας καταφρονεις, αγνων ὅτι το χρηστον του Θεου εις μετανοιαν σε αγει? 5 Κατα δε την σκληροτητα σου και αμετανοητον καρδιαν θησαυριζεις σεαυτω οργην εν ἡμερα οργης και αποκαλυψεως και δικαιοκρισιας του¹³ Θεου, 6 ὅς αποδωσει ἕκαστω κατα τα εργα αυτου: 7 τοις μεν, καθ' ὑπομονην εργου αγαθου, δοξαν και τιμην και αφθαρσιαν ζητουσιν—ζωνην αιωνιον· 8 τοις δε, εξ εριθειας, και απειθουσιν μεν τη αληθεια (πειθομενοις δε τη αδικια)—θυμος και οργη, 9 θλιψις και στενοχωρια, επι πασαν ψυχην ανθρωπου του κατεργαζομενου το κακον, Ιουδαιου τε (πρωτον) και Ἕλληνος· 10 δοξα δε και τιμη και ειρηνη παντι τω εργαζομενω το αγαθον, Ιουδαιω τε (πρωτον) και Ἕλληνι.

11 Ου γαρ εστιν προσωποληψια παρα τω Θεω. 12 Ὅσοι γαρ ανομως ἡμαρτον, ανομως και απολουνται· και ὅσοι εν νομῳ ἡμαρτον, δια νομου κριθησονται. 13 Ου γαρ οἱ ακροαται του νομου δικαιοι παρα τω Θεω, αλλ' οἱ ποιηται του νομου δικαιοθησονται 14 (ὅταν γαρ εθνη τα μη νομον εχοντα φυσει τα του νομου ποιη,¹⁴ οὔτοι, νομον μη εχοντες, ἑαυτοις εισιν νομος· 15 οἱτινες ενδεικνυνται το εργον του νομου¹⁵ γραπτον εν ταις καρδιας αυτων, συμμαρτυρουσης αυτων της συνειδησεως, και μεταξυ αλληλων των λογισμων κατηγορουντων¹⁶ ἢ και απολογουμενων) 16 εν ἡμερα ὅτε κρινεῖ ὁ Θεος τα κρυπτα των ανθρωπων, κατα το ευαγγελιον μου, δια Ιησου Χριστου.

[To Jews]

[Law]

2.17 Ἰδε, συ Ιουδαιος επονομαζη, και επαναπαυη τω νομῳ, και καυχασαι εν¹⁷ Θεω, 18 και γινωσκες το θελημα, και δοκιμαζεις τα διαφεροντα, κατηχουμενος εκ του νομου· 19 πεποιθας τε

¹ την || 11 18 (repeats)

² κτισει || κτιση 1858

³ φυσικην || 1 αυτων 141

⁴ αρρενες || 1 αυτων 1761

⁵ εξεκαυθησαν 35° || 1 εν [70%] 35,1761

⁶ ποιηρια || --- 1732 (h)

⁷ υπερηφανους || υπερφιφανους 1704 (sp)

⁸ και || --- 1072

⁹ πρασσουσιν || πραττουσιν [2%] 201,757,824,986,1040,1072,1075,1503,1637,1652,1864,1892 (sp)

¹⁰ τα || --- 1732,1733 (h)

¹¹ τα τοιαυτα πρασσουντας || ~ 312 1856

¹² αυτου και της 35° || --- 35

¹³ του || --- [1%] 201,757,824,986,1072,1075,1503,1548,1637,1652,1864,1892

¹⁴ ποιη || ποιει 1249

¹⁵ 1704 is missing from here to 2:26.

¹⁶ κατηγορουντων || κατογορουντων 1858

¹⁷ εν || 1 τω 1876

Romans

σεαυτον ὀδηγον ειναι τυφλων, φως των εν σκοτει, 20 παιδευτην αφρωνων, διδασκαλον νηπιων, εχοντα την μορφωσιν της γνωσεως και της αληθειας εν τω νομω. 21 Ὁ ουν διδασκων¹ ἕτερον, σεαυτον ου διδασκεις? Ὁ κηρυσσων μη κλεπτειν, κλεπτεις?² 22 Ὁ λεγων μη μοιχευειν, μοιχευεις?³ Ὁ βδελυσσομενος τα ειδωλα, ἱεροσυλεις? 23 Ὁς εν νομω καυχασαι, δια της παραβασεως του νομου του Θεου ατιμαζεις? 24 “Το γαρ ονομα του Θεου δι’ ὑμας βλασφημειται εν τοις εθνεσιν”, καθως γεγραπται.

[Circumcision]

25 Περιτομη μεν γαρ ωφελει εαν νομον πρασσης, εαν δε παραβατης νομου ἦς, ἡ περιτομη σου⁴ ακροβυστια γεγονεν. 26 Εαν ουν ἡ ακροβυστια τα δικαιωματα του νομου φυλασση, ουχι ἡ ακροβυστια αυτου εις περιτομην λογισθησεται? 27 Και κρινεῖ ἡ εκ φυσεως ακροβυστια τον νομον τελουσα, σε τον δια γραμματος και περιτομης παραβατην⁵ νομου? 28 Ου γαρ ὁ εν τω φανερω Ιουδαιος εστιν, ουδε ἡ εν τω φανερω εν σαρκι περιτομη· 29 αλλ’ ὁ εν τω⁶ κρυπτω Ιουδαιος, και περιτομη καρδιας—εν πνευματι, ου γραμματι—οὗ ὁ⁷ επαίνος ουκ ἐξ ανθρωπων αλλ’ εκ του⁸ Θεου.

[Advantage]

3.1 Τί ουν το περισσον του Ιουδαιου, ἡ τίς ἡ ωφελεια της περιτομης? 2 Πολυ κατα παντα τροπον! Πρωτον μεν γαρ ὅτι επιστευθησαν τα λογια του Θεου. 3 Τί γαρ ει ηπιστησαν τινες? Μη ἡ απιστια αυτων την πιστιν⁹ του Θεου καταργησει?¹⁰ 4 Μη γενοιτο! Γινεσθω δε¹¹ ὁ Θεος αληθης,¹² πας δε ανθρωπος ψευστης· καθως γεγραπται: “Ὅπως αν δικαιωθης εν τοις λογοις σου, και νικησης εν τω κρινεσθαι σε.”

[A conundrum]

5 Ει δε ἡ αδικια ἡμων Θεου δικαιοσυνην συνιστησιν, τί ερουμεν? Μη αδικος ὁ Θεος ὁ επιφερων την οργην? (Κατα ανθρωπον λεγω.) 6 Μη γενοιτο! Επει πως κρινεῖ ὁ Θεος τον κοσμον? 7 Ει γαρ ἡ αληθεια του Θεου εν τω εμω¹³ ψευσματι επερισσευσεν εις την δοξαν αυτου, τί ετι καγω ὡς ἁμαρτωλος κρινομαι? 8 Και μη (καθως βλασφημουμεθα και καθως φασιν τινες) ἡμας λεγειν ὅτι “Ποιησωμεν τα κακα ἵνα ελθῃ τα αγαθα”—ὧν το κριμα ενδικον εστιν!

[All are under sin]

9 Τί ουν? Προεχομεθα? Ου παντως! Προητιασαμεθα γαρ Ιουδαιους τε και Ἑλληνας παντας ὑφ’ ἁμαρτιαν ειναι. 10 Καθως γεγραπται: “Ουκ εστιν δικαιος, ουδε εἷς· 11 ουκ εστιν ὁ συνιων, ουκ εστιν ὁ εκζητων τον Θεον. 12 Παντες εξεκλιναν, ἅμα ηχρειωθησαν· ουκ εστιν ποιων χρηστοτητα, ουκ εστιν ἕως ἑνος.” 13 “Ταφος ανεωγμενος ὁ λαρυγξ αυτων· ταις γλωσσαις αυτων εδολιουσαν.” “Ἴος ασπιδων¹⁴ ὑπο τα χειλη αυτων”· 14 “ὧν το στομα αρας και¹⁵ πικριας γεμει.” 15 “Ὅξεις οἱ ποδες αυτων εκχαι αιμα· 16 συντριμμα και ταλαιπωρια εν ταις ὁδοις αυτων, 17 και ὁδον ειρηνης ουκ εγνωσαν.” 18 “Ουκ εστιν φοβος Θεου απειναντι των οφθαλμων αυτων.”

19 Οιδαμεν δε ὅτι ὅσα ὁ νομος λεγει, τοις εν τω νομω λαλει, ἵνα παν στομα φραγῃ και ὑποδικος γενηται πας ὁ κοσμος τω Θεω. 20 Διοτι ἐξ εργαων νομου ου δικαιωθησεται¹⁶ πασα σαρξ ενωπιον αυτου, δια γαρ νομου επιγνωσις ἁμαρτιας.

[Righteousness by faith]

21 Νυνι δε, χωρις νομου, δικαιοσυνη Θεου¹⁷ πεφανερωται, μαρτυρουμενη ὑπο του νομου και των προφητων, 22 δικαιοσυνη δε Θεου δια πιστεως Ιησου Χριστου, εις παντας και επι παντας τους πιστευοντας. Ου γαρ εστιν διαστολη: 23 παντες γαρ ἡμαρτον και ὑστερουνται της δοξης του Θεου, 24 δικαιουμενοι δωρεαν τη αυτου χαριτι δια της απολυτρωσεως της εν Χριστω Ιησου· 25 ὃν

¹ διδασκων || 1 τον 1876

² κλεπτεις || κλεπτης 1876

³ ο λεγων μη μοιχευειν μοιχευεις || --- 141 (probable homoioteleuton, or -arcton)

⁴ σου || 11 204 (repeats at turn of page)

⁵ παραβατην || 1 του 386

⁶ τω || --- 1548

⁷ ο || --- 1072

⁸ του || --- 1548

⁹ πιστιν || πιστην 1725 (i)

¹⁰ καταργησει || καταργηση [20%] 1856

¹¹ δε || 1 και 386

¹² αληθης || αληθεις 1725 (i)

¹³ 2080 is missing 3:7-20.

¹⁴ ασπιδων || ασπιδος 2466

¹⁵ και || --- 1897

¹⁶ δικαιωθησεται || δικαιουται 2587

¹⁷ 1704 is missing from here to 4:2.

Romans

προεθετο ὁ Θεὸς ἰλαστήριον διὰ τῆς πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἐνδειξίν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ διὰ τὴν παρεσίην τῶν προγεγονοσῶν ἁμαρτημάτων, ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ Θεοῦ· 26 πρὸς ἐνδειξίν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον, καὶ δικαιουντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ.¹

27 Που οὖν ἡ καυχῆσις? Ἐξεκλεισθη. Διὰ ποιοῦ νόμου, τῶν ἐργῶν? Οὐχι, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. 28 Λογίζομεθα οὖν πιστεῖ δικαιοῦσθαι ἀνθρώπον χωρὶς ἐργῶν νόμου. 29 Ἡ Ἰουδαίων ὁ Θεὸς μόνον? Οὐχι δὲ καὶ ἐθνῶν? Ναι, καὶ ἐθνῶν, 30 ἐπειπερ εἰς ὁ Θεὸς, ὅς² δικαιώσει περιτομῆν ἐκ πίστεως καὶ ἀκροβυστιαν διὰ τῆς πίστεως. 31 Νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως? Μὴ γένοιτο! Ἀλλὰ νόμον ἰστώμεν.

[Abraham]

4.1 Τί οὖν ἐροῦμεν Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὐρηκεναι, κατὰ σαρκά? 2 Εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἐργῶν ἐδικαιώθη, εχει³ καυχῆμα—ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν Θεόν. 3 Τί γὰρ ἡ Γραφή λέγει? “Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ,⁴ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.” 4 Τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν ἀλλὰ κατὰ ὀφειλῆμα. 5 Τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστευόντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν ἀσεβῆ, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην.

6 Καθαπερ καὶ⁵ Δαυὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ᾧ ὁ Θεὸς λογίζεται⁶ δικαιοσύνην χωρὶς ἐργῶν: 7 “Μακαριοὶ ὧν ἀφέθησαν⁷ αἱ ἀνομίαι, καὶ ὧν ἐπεκαλυφθησαν αἱ ἁμαρτίαι. 8 Μακαριὸς ἀνὴρ ᾧ οὐ μὴ λογισθῆται Κύριος ἁμαρτιαν!”

[Before circumcision]

9 Ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν περιτομῆν, ἢ καὶ⁸ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστιαν? Λεγομέν γὰρ ὅτι ἐλογίσθη τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην, 10 πῶς οὖν ἐλογίσθη? Ἐν περιτομῇ οὐκ ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ? Οὐκ ἐν περιτομῇ, ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ! 11 Καὶ σημεῖον ἐλάβεν περιτομῆς, σφραγίδα τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ⁹ ἀκροβυστίᾳ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας, εἰς τὸ λογισθῆναι καὶ αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην, 12 καὶ πατέρα περιτομῆς—τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς¹⁰ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσιν τοῖς ἰχνέσιν τῆς πίστεως τῆς ἐν¹¹ ἀκροβυστίᾳ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραὰμ.

[The promise]

13 Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραὰμ, ἢ τῷ¹² σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονομοῦν αὐτὸν εἶναι τοῦ κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης¹³ πίστεως. 14 Εἰ¹⁴ γὰρ οἱ¹⁵ ἐκ νόμου κληρονομοὶ, κεκενωταὶ ἡ πίστις καὶ κατηργηταὶ ἡ ἐπαγγελία· 15 ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται, οὗ γὰρ οὐκ ἐστὶν νόμος, οὐδὲ παραβάσις. 16 Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι—οὐ τῷ ἐκ¹⁶ νόμου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραὰμ, ὅς ἐστιν πατὴρ πάντων ἡμῶν· 17 καθὼς γεγραπταὶ ὅτι “Πατέρα πολλῶν ἐθνῶν¹⁷ τεθεικά σε”—κατεναντι οὗ ἐπίστευσεν: Θεοῦ, τοῦ¹⁸ ζῶποιοῦντος τοὺς νεκροὺς καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα. 18 “Ὅς παρ' ἐλπίδα, ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενεσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν, κατὰ τὸ εἰρημένον: “Οὕτως ἐστὶ τὸ σπέρμα σου”. 19 Καὶ μὴ ἀσθηνήσας τῇ πίστει, οὐ κατενόησεν τὸ ἑαυτοῦ σῶμα, ἤδη νεκρωμένον¹⁹ (ἑκατονταετῆς πού ὑπαρχῶν), καὶ τὴν νεκρῶσιν τῆς μητρὸς

¹ ἰησοῦ || ἰησοῦν [35%] 1652, 1732

² ὅς || 1 καὶ 757

³ εχει || εχη 1876

⁴ ἀβραὰμ τῷ θεῷ || ~ 231 2466

⁵ καὶ || 1 ο 1856

⁶ λογίζεται || λογίζετε 1725

⁷ ἀφέθησαν || ἀφείθησαν [10%] 201, 394, 928, 986, 1040, 1249, 1482, 1548, 1704, 1855, 1856, 2587 (sp)

⁸ καὶ || --- 1075, 2080

⁹ τῇ || --- [15%] 1876

¹⁰ 757 repeats τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς [homoioteleuton]

¹¹ ἐν || 1 τῇ [40%] 1856

¹² τῷ || τῷ 201

¹³ δικαιοσύνης || 1 καὶ 394

¹⁴ εἰ || οἱ 1704 (i)

¹⁵ οἱ || --- 1897

¹⁶ ἐκ || 1 τοῦ [80%] 1856

¹⁷ ἐθνῶν || --- 2466

¹⁸ τοῦ || τοὺς 1704 (i)

¹⁹ ἤδη νεκρωμένον || ~ 21 1856

Romans

Σαρρας.¹ 20 Εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Θεοῦ οὐ διεκρίθη τῆ ἀπιστία.² ἀλλ' ἐνεδυναμώθη τῆ πιστεῖ, δούς δοξάν τῷ Θεῷ, 21 καὶ πληροφορηθεῖς³ ὅτι ὁ⁴ ἐπηγγέλται δυνατός ἐστιν καὶ ποιησαί 22—διο καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ⁵ εἰς δικαιοσύνην.

23 Οὐκ ἐγγραφὴ δὲ δι' αὐτὸν μόνον ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ, 24 ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογιζέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγειραντὰ Ἰησοῦν τὸν Κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, 25 ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν, καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαιοσύνην⁶ ἡμῶν.

[To believers]

[Peace with God]

5.1 Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρηρὴν ἐχώμεν⁷ πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, 2 δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγήν ἐσχηκάμεν, τῆ πιστεῖ, εἰς τὴν χάριν ταυτην ἐν ἣ ἔστηκαμεν, καὶ⁸ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ. 3 Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλιψέσιν, εἰδοτές ὅτι ἡ θλίψις ὑπομοιρὴν κατεργάζεται. 4 ἡ δὲ ὑπομοιρὴ, δοκιμὴ· ἡ δὲ δοκιμὴ, ἐλπίδα· 5 ἡ δὲ ἐλπίς οὐ καταίσχυνει, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐκκεχῦται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ Πνεύματος Ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν.

[Reconciliation]

6 Ἐτι γὰρ Χριστὸς, οὐτῶν ἡμῶν ἀσθενῶν, κατὰ καιρὸν, ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπεθάνειν. 7 Μολὴ γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθάνεται (ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ ταχὰ τις καὶ τολμᾷ ἀποθάνειν), 8 συνίστησιν δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεὸς ὅτι ἐτι ἁμαρτωλῶν οὐτῶν ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπεθάνειν! 9 Πολλῶ οὖν μάλλον, δικαιοθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, σωθησομεθα δι' αὐτοῦ ἀπο τῆς⁹ ὀργῆς! 10 Εἰ γὰρ, ἐχθροὶ οὐτῶς, κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῶ μάλλον, καταλλαγέντες, σωθησομεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ!

11 Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ νῦν¹⁰ τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν!

[Death X Life]

12 Διὰ τοῦτο, ὡσπερ δι' ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσηλθεν, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ¹¹ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διηλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον 13—ἀχρι γὰρ νομοῦ¹² ἁμαρτία ἦν ἐν¹³ κόσμῳ, ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογείται¹⁴ μὴ οὐτος¹⁵ νομῶ. 14 Ἀλλ' ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδάμ μέχρι Μωυσεως,¹⁶ καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιωματι τῆς παραβάσεως Ἀδάμ (ὅς ἐστιν τυπὸς τοῦ μέλλοντος).

15 Ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτως καὶ τὸ χάρισμα. Εἰ γὰρ τῷ ἑνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῶ μάλλον ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῆ τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου, Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν! 16 Καὶ οὐχ ὡς δι' ἑνὸς ἁμαρτήσαντος, τὸ δώρημα: τὸ μὲν γὰρ κριμὰ ἐξ ἑνὸς εἰς κατακριμὰ, τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτῶματων εἰς δικαιομὰ.¹⁷ 17 Εἰ γὰρ τῷ ἑνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσεν διὰ τοῦ ἑνὸς, πολλῶ μάλλον οἱ τὴν περισσεῖαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύσουσιν διὰ τοῦ ἑνὸς, Ἰησοῦ Χριστοῦ.

18 Ἀρα οὖν, ὡς δι' ἑνὸς παραπτώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατακριμὰ, οὕτως καὶ δι' ἑνὸς δικαιομᾶτος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς δικαιοσύνην ζωῆς. 19 Ὡσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοὶ, οὕτως καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἑνὸς δικαίου κατασταθῆσονται οἱ πολλοὶ. 20 Νόμος δὲ παρεἰσηλθεν ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα· οὗ δὲ

¹ σαρρας || σαρρας 1075 (sp)

² ἀπιστία || ἀπιστεία 1876 (sp)

³ πληροφορηθεῖς || πληρωφορηθεῖς 1892 (i)

⁴ ο 2466^c || --- 394,2466

⁵ αὐτῷ || αὐτο 1725

⁶ δικαιοσύνῃ || δικαιοσύνῃ [12%] 1876 (sp)

⁷ ἐχώμεν || ἐχομεν (57%) 1856

⁸ καὶ || --- 1704

⁹ τῆς || 1 μέλλουσης 141^c

¹⁰ νῦν || --- 1892

¹¹ καὶ || --- 18 (has a blank space where the καὶ should be; I can't see any ink traces in the photo)

¹² νομοῦ || 1 ἡ 1548

¹³ ἐν || 1 τῷ [10%] 1761

¹⁴ ἐλλογείται || ἐλλογέιτο 1892

¹⁵ οὐτος 201^c || οὕτως 201,1876

¹⁶ μωυσεως 1704^c || μωυσεως [10%] 201^c,1704 (sp)

¹⁷ δικαιομὰ || δικαιομὰ 1865^s (Apparently something leached out the ink of a small area and a much later hand filled in the text, making a careless error.)

Romans

επλεονασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερισσευσεν ἡ χάρις, 21 ἵνα ὡσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτως καὶ ἡ χάρις βασιλευσῆ δια δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰωνίου δια Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

[Newness of life]

6.1 Τί οὖν ἐροῦμεν? Ἐπιμενοῦμεν τὴν ἁμαρτίαν ἵνα ἡ χάρις πλεονασῆ? 2 Μὴ γένοιτο! Οἵτινες ἀπεθάνομεν τὴν ἁμαρτίαν, πῶς ἐτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ? 3 Ἡ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτισθῆμεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτισθῆμεν? 4 Συνεταφῆμεν οὖν αὐτῷ δια τοῦ βαπτισματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὡσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν δια τῆς δόξης τοῦ Πατρὸς, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν καινοῦ τῆς ζωῆς περιπατήσωμεν.

5 Εἰ γὰρ συμφυτοὶ γεγόναμεν τῷ ὁμοιωματὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσομεθα· 6 τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἀνθρώπος συνεσταυρώθη ἵνα καταργηθῆ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μὴκετι δουλεῦν ἡμᾶς τὴν ἁμαρτίαν—7 ὁ γὰρ ἀποθάνων δεδικαιώταται ἀπο τῆς ἁμαρτίας.

8 Εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν¹ ὅτι² καὶ συζήσομεν αὐτῷ, 9 εἰδοτες ὅτι Χριστὸς, ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, οὐκετι ἀποθνήσκει· θάνατος αὐτοῦ οὐκετι κυριεῖ 10—ὁ γὰρ ἀπέθανεν τὴν ἁμαρτίαν ἀπέθανεν ἐφ' ἑαυτοῦ·³ ὁ δὲ ζῆ, ζῆ τῷ Θεῷ. 11 Οὕτως καὶ ἡμεῖς,⁴ λογιζόμεθα ἑαυτοὺς νεκροὺς μὲν εἶναι τὴν ἁμαρτίαν, ζώντας δὲ τῷ Θεῷ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

[Down with sin!]

12 Μὴ οὖν βασιλευετώ ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν⁵ σώματι, εἰς τὸ ὑπακοεῖν αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ 13—μὴδε παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὄπλα ἀδικίας τῆς ἁμαρτίας, ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ Θεῷ ὡς ἐκ νεκρῶν ζώντας, καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὄπλα δικαιοσύνης τῷ Θεῷ.

14 Ἄμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεῖται, οὐ γὰρ ἐστε ὑπὸ νομῶν,⁶ ἀλλ' ὑπὸ χάριν.

[Grace, not license]

15 Τί οὖν? Ἄμαρτησομεν ὅτι οὐκ ἐσμεν ὑπὸ νομῶν ἀλλ' ὑπὸ χάριν? Μὴ γένοιτο! 16 Οὐκ οἶδατε ὅτι ὧ παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν, δούλοι ἐστε ὧ ὑπακούετε—ἦτοι ἁμαρτίας εἰς θάνατον, ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην? 17 Χάρις δὲ τῷ Θεῷ ὅτι ἦτε δούλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπήκουσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν παρεδοθήτε τυπὸν διδασχῆς. 18 Ἐλευθερωθέντες δὲ ἀπο τῆς ἁμαρτίας, ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσυνῇ.⁷

19 Ἀνθρωπίνον λέγω δια τὴν ἀσθενεῖαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν.⁸ Ὡσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δούλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ, καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν, οὕτως νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δούλα τῇ δικαιοσυνῇ εἰς ἁγιασμόν.⁹ 20 Ὅτε γὰρ δούλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, ἐλευθεροὶ ἦτε τῇ δικαιοσυνῇ. 21 Τίνα οὖν καρπὸν εἶχετε τότε ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχυνεσθε? Τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων θάνατος! 22 Νῦν δὲ, ἐλευθερωθέντες ἀπο τῆς ἁμαρτίας, δουλωθέντες δὲ τῷ Θεῷ, ἐχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν—τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰωνίου! 23 Τὰ γὰρ ὀψωνία τῆς ἁμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα τοῦ Θεοῦ ζωὴ αἰωνίος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

[More about law]

7.1 Ἡ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοὶ (γινώσκουσιν γὰρ νομὸν λαλῶ), ὅτι ὁ νόμος κυριεῖται τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον ζῆ? 2 Ἡ γὰρ ὑπανδρὸς γυνὴ τῷ ζωντὶ ἀνδρὶ δεδεται νόμῳ, εἰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, κατηγορεῖται¹⁰ ἀπο τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρὸς. 3 Ἀρα οὖν, ζωντος τοῦ ἀνδρὸς, μοιχαλὶς χρηματίζει¹¹ εἰν γενηται ἀνδρὶ ἑτέρῳ· εἰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθερὰ ἐστὶν ἀπο τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδά¹² γενομένην ἀνδρὶ ἑτέρῳ.

4 Ὡστε, ἀδελφοὶ μου, καὶ ἡμεῖς ἐθανατώθητε τῷ¹³ νόμῳ δια τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ γενεσθαι ὑμᾶς¹⁴ ἑτέρῳ—τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι—ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ Θεῷ. 5 Ὅτε γὰρ

¹ πιστεύομεν 141^c;1761^c || πιστεύωμεν 35^c;141,204,394,928^{alt};1482^{alt};1732^{alt};1761,1855^{alt};1856^{alt};1858,1865^{alt};1876,1897,2080^{alt};2587,2723^{alt}

² 1704 is missing from here to 6:18.

³ ἐφ' ἑαυτοῦ || --- 1876

⁴ ἡμεῖς || ἡμεῖς 1876

⁵ ὑμῶν || ἡμῶν 141 (i)

⁶ νομῶν || νομῶν 2466

⁷ δικαιοσύνη || δικαιοσύνη 824,1892 (sp)|| δικαιοσύνη 1725 (i)

⁸ ὑμῶν || ἡμῶν 757

⁹ τῇ δικαιοσυνῇ εἰς ἁγιασμόν || ~ 3412 2466

¹⁰ κατηγορεῖται || κατηγορεῖται 1725

¹¹ χρηματίζει || χρηματίζει 1548

¹² 1704 is missing from here to 7:22.

¹³ τῷ || --- 1876

¹⁴ ὑμᾶς || 1 ἀνδρὶ [20%] 141^c;1548

Romans

ημεν εν τη σαρκι, τα παθηματα των άμαρτιων τα δια του νομου ενηργειτο εν τοις μελεσιν ήμων εις το καρποφορησαι τω θανατω. 6 Νυνι δε κατηργηθημεν¹ απο του νομου, αποθανοντες εν ω̄ κατειχομεθα,² ωστε δουλευειν ήμας εν καινοτητι Πνευματος και ου παλαιοτητι γραμματος.

[Law and sin]

7 Τί ουν ερουμεν? Ό νομος άμαρτια? Μη γενοιτο! Αλλα την άμαρτιαν ουκ εγνω ει μη δια νομου: την τε γαρ επιθυμιαν ουκ ηδειν³ ει μη⁴ ό νομος ελεγεν, “Ουκ επιθυμησεις”.

8 Αφορμην δε λαβουσα ή άμαρτια δια της εντολης, κατειργασατο⁵ εν εμοι πασαν επιθυμιαν.

Χωρις γαρ νομου⁶ άμαρτια νεκρα. 9 Εγω δε εζων, χωρις νομου, ποτε· ελθουσης δε της εντολης, ή άμαρτια ανεζησεν, εγω δε απεθανον. 10 Και, εύρεθη μοι ή εντολη ή⁷ εις ζωην, αύτη εις θανατον. 11 Η γαρ άμαρτια, αφορμην λαβουσα δια της εντολης, εξηπατησεν με, και δι' αυτης απεκτεινεν. 12 Όστε, ό μεν⁸ νομος άγιος, και ή εντολη άγια και δικαια και αγαθη.

[Indwelling sin]

13 Το ουν αγαθον εμοι γεγοθεν θανατος? Μη γενοιτο! Αλλα⁹ ή άμαρτια, ίνα φαινη άμαρτια, δια του αγαθου μοι κατεργαζομενη θανατον, ίνα γενηται καθ' ύπερβολην άμαρτωλος ή άμαρτια δια της εντολης. 14 Οιδαμεν γαρ ότι ό νομος πνευματικος εστιν, εγω δε σαρκικος ειμι, πεπραμενος ύπο την άμαρτιαν 15—ό γαρ κατεργαζομαι ου γινωσκω: ου γαρ ό θελω τουτο¹⁰ πρασσω, αλλ' ό μισω τουτο ποιω! 16 Ει δε ό ου θελω τουτο ποιω, συμφημι τω νομω ότι καλος. 17 Νυνι δε ουκετι εγω κατεργαζομαι αυτο,¹¹ αλλ' ή οικουσα εν εμοι άμαρτια. 18 Οιδα γαρ ότι ουκ οικει εν εμοι, τουτ' εστιν, εν τη σαρκι μου, αγαθον· το γαρ θελειν παρακειται μοι, το δε κατεργαζεσθαι το καλον ουχ εύρισκω. 19 Ου γαρ ό θελω ποιω αγαθον· αλλ' ό ου θελω κακον τουτο πρασσω. 20 Ει δε ό ου θελω εγω τουτο ποιω, ουκετι εγω κατεργαζομαι αυτο, αλλ' ή οικουσα εν εμοι άμαρτια. 21 Εύρισκω αρα τον νομον, τω θελοντι εμοι ποιειν το καλον, ότι εμοι το κακον παρακειται. 22 Συνηδομαι γαρ τω νομω του Θεου κατα τον εσω ανθρωπον, 23 βλεπω δε έτερον νομον εν τοις μελεσιν μου, αντιστρατευομενον τω νομω του νοος μου και αιχμαλωτιζοντα με τω νομω της άμαρτιας τω οντι εν τοις μελεσιν μου.

24 Ταλαιπωρος εγω ανθρωπος! Τίς με ρυσεται εκ του σωματος του θανατου τουτου?

25 Ευχαριστω τω Θεω—δια Ιησου Χριστου του Κυριου ήμων! Αρα ουν, αυτος εγω τω μεν νοι δουλευω¹² νομω Θεου, τη δε σαρκι, νομω άμαρτιας.

[Deliverance]

8.1 Ουδεν αρα νυν κατακριμα τοις εν Χριστω Ιησου μη κατα σαρκα περιπατουσιν αλλα κατα Πνευμα, 2 ό γαρ νομος του πνευματος της ζωης εν Χριστω Ιησου ηλευθερωσεν με απο του νομου της άμαρτιας και του θανατου. 3 Το γαρ αδυνατον του νομου, εν ω̄ ησθενει δια της σαρκος, ό Θεος τον έαυτου Υιον πεμψας εν όμοιωματι σαρκος άμαρτιας, και περι άμαρτιας: κατεκρινεν την άμαρτιαν εν τη¹³ σαρκι, 4 ίνα το δικαιομα του νομου πληρωθη εν ήμιν τοις μη κατα σαρκα περιπατουσιν αλλα κατα Πνευμα.

[Spirit X flesh]

5 Οί γαρ κατα σαρκα οντες τα της σαρκος φρονουσιν, οί δε κατα Πνευμα τα του Πνευματος. 6 Το γαρ φρονημα της σαρκος θανατος, το δε φρονημα του Πνευματος ζωη και ειρηνη· 7 διοτι το φρονημα της σαρκος εχθρα εις Θεον, τω γαρ νομω του Θεου ουχ ύποτασσεται, ουδε γαρ δυναται. 8 Οί δε εν σαρκι οντες Θεω αρεσαι ου δυνανται. 9 Ύμεις δε ουκ εστε εν σαρκι αλλ' εν Πνευματι, ειπερ Πνευμα Θεου οικει εν ύμιν. Ει δε τις Πνευμα Χριστου ουκ εχει, ούτος ουκ εστιν αυτου. 10 Ει δε Χριστος εν ύμιν, το μεν σωμα νεκρον δι¹⁴ άμαρτιαν, το δε πνευμα ζωη δια δικαιοσυνην. 11 Ει δε το Πνευμα του εγειραντος Ιησουν εκ νεκρων οικει εν ύμιν, ό εγειρας

¹ κατηργηθημεν || κατηργηθη 1897

² κατειχομεθα || κατηχομεθα [15%] 394 (sp)

³ ηδειν || ηδην 1725

⁴ 1876 omits δια νομου την τε γαρ επιθυμιαν ουκ ηδειν ει μη [clear homoioteleuton]

⁵ κατειργασατο || κατηργασατο 757,824,1725,1876 (sp)

⁶ νομου || 1 η 1072

⁷ η || --- [25%] 1072

⁸ μεν || --- 986

⁹ αλλα || αλλ [30%] 204,394,1249,1482,1725,1732,1761,1855,1856,1858,1876,1897,2080,2554,2587 (1704 missing) (sp)

¹⁰ τουτο || --- 1761

¹¹ αυτο || αυτω 141

¹² δουλευω || δουλευων 1704 (i)

¹³ τη || --- 1704

¹⁴ δι || δια [17%] 1856

Romans

τον Χριστον εκ νεκρων ζωοποιησει και τα θνητα σωματα υμων δια το ενοικουν αυτου Πνευμα εν υμιν.¹

[Sonship]

12 Αρα ουν, αδελφοι, οφειλεται εσμεν ου τη σαρκι, του κατα σαρκα ζην· 13 ει γαρ κατα σαρκα² ζητε, μελλετε αποθνησκειν· ει δε Πνευματι τας πραξεις του σωματος θανατουτε, ζησεσθε. 14 Όσοι γαρ Πνευματι Θεου αγονται, ουτοι εισιν υιοι Θεου 15—ου γαρ ελαβετε πνευμα δουλειας παλιν εις φοβον, αλλ' ελαβετε Πνευμα υιοθεσιας εν ω κραζομεν, “Αββα, ο Πατηρ!” 16 Αυτο το Πνευμα συμμαρτυρει τω πνευματι ημων οτι εσμεν τεκνα Θεου 17—ει δε τεκνα, και κληρονομοι: κληρονομοι μεν Θεου, συγκληρονομοι δε Χριστου (ειπερ συμπασχομεν ινα και συνδοξασθωμεν).

[Redemption of the body]

18 Λογιζομαι γαρ οτι ουκ αξια τα παθηματα του νυν καιρου προς την μελλουσαν δοξαν αποκαλυφθηναι εις ημας. 19 Η γαρ αποκαραδοκια της κτισεως την αποκαλυψιν των υιων του Θεου απεκδεχεται· 20 τη γαρ ματαιοτητι η κτισις υπεταγη, ουχ εκουσα, αλλα δια τον υποταξαντα, επ' ελπιδι 21 οτι και αυτη η κτισις ελευθερωθησεται απο της δουλειας της φθορας εις την ελευθεριαν της δοξης των τεκνων του Θεου. 22 Οιδαμεν γαρ³ οτι πασα η κτισις συστεναζει και συνωδινει⁴ αχρι του νυν. 23 Ου μονον δε, αλλα και αυτοι⁵ την απαρχην του Πνευματος εχοντες, και ημεις αυτοι εν εαυτοις στεναζομεν, υιοθεσιαν απεκδεχομενοι, την απολυτρωσιν του σωματος ημων. 24 Τη γαρ ελπιδι εσωθημεν, ελπις δε βλεπομενη ουκ εστιν ελπις—δ γαρ βλεπει τις, τι και ελπίζει? 25 Ει δε δ ου βλεπομεν ελπίζομεν, δι' υπομονης απεκδεχομεθα.

26 Όσαυτως δε και το Πνευμα συναντιλαμβανεται ταις ασθενειαις ημων,⁶ το γαρ τι προσευξομεθα καθο δει ουκ οιδαμεν. Αλλ' αυτο το Πνευμα υπερευτυγχανει υπερ ημων στεναγμοις αλαλητοις,⁷ 27 ο δε ερευνων τας καρδιας οιδεν τι το φρονημα του Πνευματος, οτι κατα Θεον εντυγχανει υπερ αγιων.

[Glory]

28 Οιδαμεν δε οτι τοις αγαπωσιν τον Θεον παντα συνεργει εις⁸ αγαθον, τοις κατα προθεσιν κλητοις ουσιν. 29 Ότι ουδ' προεγνω και προωρισεν συμμορφους της εικονος⁹ του Υιου αυτου, εις το ειναι αυτον πρωτοτοκον εν πολλοις αδελφοις· 30 ουδ' δε προωρισεν, τουτους και εκαλεσεν· και ουδ' εκαλεσεν, τουτους και εδικαιωσεν· ουδ' δε εδικαιωσεν, τουτους και εδοξασεν.

[Summary to this point]

31 Τι ουν ερουμεν προς ταυτα? Ει ο Θεος υπερ ημων, τις καθ' ημων? 32 Ός γε του ιδιου Υιου ουκ εφεισατο, αλλ' υπερ ημων παντων παρεδωκεν αυτον, πως ουχι και συν αυτω τα παντα ημιν χαρισεται?¹⁰ 33 Τις εγκαλεσει κατα εκλεκτων Θεου? Θεος ο δικαιων. 34 Τις ο κατακρινων? Χριστος ο αποθανων, μαλλον δε και εγερθεις, ος και εστιν εν δεξια του Θεου, ος και εντυγχανει υπερ ημων.

35 Τις ημας χωρισει απο της αγαπης του Χριστου? Θλιψις η στενοχωρια η διωγμος η λιμος η γυμνοτης¹¹ η κινδυνος η μαχαιρα? 36 (Καθως γεγραπται οτι “Ενεκα σου θανατουμεθα ολην την ημεραν· ελογισθημεν ως προβατα σφαγης.”) 37 Αλλ' εν τουτοις πασιν υπερινικωμεν δια του αγαπησαντος ημας. 38 Πεπεισμαι γαρ οτι ουτε θανατος ουτε ζωη, ουτε αγγελου ουτε αρχαι ουτε δυναμεις, ουτε ενεστωτα ουτε μελλοντα, 39 ουτε υψωμα ουτε βαθος ουτε τις κτισις ετερα διησεται ημας χωρισαι απο της αγαπης του Θεου της εν Χριστω Ιησου τω Κυριω ημων.

[Israel]

9.1 Αληθειαν λεγω εν Χριστω—ου ψευδομαι· συμμαρτυρουσης μοι της συνειδησεως μου εν Πνευματι Αγιω—2 οτι λυπη μοι εστιν μεγαλη και αδιαλειπτος οδυνη τη καρδια μου. 3 Ευχομην¹² γαρ αυτος εγω αναθεμα ειναι απο του Χριστου υπερ των αδελφων μου, των συγγενων¹³ μου κατα

¹ υμιν || ημιν 1876

² κατα σαρκα || κα 1897 (homoioteleuton)

³ γαρ || --- 1704

⁴ συνωδινει || συνωδινι 394 (i)

⁵ αυτοι || 1 οι 1548

⁶ ημων || υμων 1876

⁷ αλαλητοις || αλλαλητοις 2466 (sp)|| αλαλητης 1704

⁸ εις || 1 το [27%] 986,1732,1858

⁹ της εικονος || --- 1876 (h)

¹⁰ χαρισεται || χαρησηται 201

¹¹ η γυμνοτης || --- 1075 (h)

¹² ευχομην || ευχομιν 1704 || ηυχομην [60%] 201,757,824,986,1040,1072,1075,1503,1637,1652,1864,1892 (sp) (imperfect of ευχομαι)

¹³ συγγενων || συγκενων 1704 (sp)

Romans

σαρκα, 4 οίτινες εισιν Ισραηλιται· ὧν ἡ υἰοθεσια και ἡ δοξα και αἱ διαθηκαι και ἡ νομοθεσια και ἡ λατρευια και αἱ επαγγελιαι· 5 ὧν οἱ πατερες, και εξ ὧν ὁ Χριστος (το κατα σαρκα), ὁ ὧν ἐπι παντων, Θεος ευλογητος εἰς τους αιωνας. Αμην.

[Children of the promise]

6 Ουχ οἶον δε ὅτι εκπεπτωκεν ὁ λογος του Θεου! Ου γαρ παντες οἱ εξ Ισραηλ, οὔτοι Ισραηλ· 7 ουδ' ὅτι εισιν σπερμα Ἀβρααμ, παντες τεκνα· αλλ', "Ἐν Ισαακ κληθησεται σοι σπερμα". 8 Τουτ' εστιν, ου τα τεκνα της σαρκος, ταυτα τεκνα του Θεου, αλλα τα τεκνα της επαγγελιας λογιζεται εἰς¹ σπερμα. 9 Επαγγελιας γαρ ὁ λογος οὔτος: "Κατα τον καιρον τουτον ελευσομαι, και εσται τη Σαρρα υἱος."

10 Ου μονον δε, αλλα και Ῥεβεκκα² εξ ἑνος κοιτην εχουσα, Ισαακ του πατρος ἡμων 11 (μηπω γαρ γεννηθεντων, μηδε πραξαντων τι αγαθον ἢ κακον, ἵνα ἢ κατ' εκλογην³ προθεσις του Θεου μεινῃ,⁴ ουκ εξ εργαων αλλ' εκ του καλουντος),⁵ 12 ερρεθη αυτη ὅτι "Ὁ μειζων δουλευσει τω⁶ ελασσονι".⁷ 13 Καθως γεγραπται: "Τον Ιακωβ ηγαπησα, τον δε Ἡσαυ εμισησα."

[It is pointless to fight God's Sovereignty!]

14 Τί ουν ερουμεν, μη αδικια παρα τω θεω? Μη γεινοιτο! 15 Τω γαρ Μωυση⁸ λεγει: "Ἐλεησω ὃν αν ελεω, και οικτειρησω ὃν αν οικτειρω." 16 Αρα ουν, ου του θελοντος ουδε του τρεχοντος, αλλα του ελεουντος Θεου. 17 Λεγει γαρ ἡ Γραφη τω Φαραω ὅτι "Εἰς αυτο τουτο εξηγειρα σε, ὅπως ενδειξωμαι εν σοι την δυναμιν μου, και ὅπως διαγγελη το ονομα μου εν παση τη γη." 18 Αρα ουν, ὃν θελει ελεει, ὃν δε θελει σκληρυνει.

19 Ερεις ουν μοι, "Τί ετι μεμφεται? Τω γαρ βουληματι αυτου τίς ανθεστηκεν?" 20 Μεινουγε, ω⁹ ανθρωπε, συ τίς εἶ ὁ ανταποκρινομενος τω Θεω? Μη ερει το¹⁰ πλασμα τω πλασαντι, "Τί με εποιησας οὕτως?" 21 Ἡ ουκ εχει εξουσιαν ὁ κεραμευς¹¹ του πηλου, εκ του αυτου φυραματος ποιησαι ὃ μεν εἰς τιμην σκευος, ὃ δε εἰς ατιμιαν?

22 Εἰ δε θελων ὁ Θεος ενδειξασθαι την οργην και γνωρισαι το δυνατον αυτου, ηνεγκεν εν πολλη μακροθυμια σκευη οργης κατηρτισμενα εἰς απωλειαν, 23 και ἵνα γνωριση τον πλουτον της δοξης αυτου ἐπι σκευη ελεους, ἃ προητοιμασεν εἰς δοξαν, 24 οὐς και εκαλεσεν ἡμας, ου μονον εξ Ιουδαιων¹² αλλα και εξ εθνων? 25 Ὡς και εν τω Ωση λεγει:¹³ "Καλεσω τον ου λαον μου ἄλαον μου", και την ουκ ηγαπημενην ἡγαπημενην." 26 "Και εσται¹⁴ εν τω τοπω οὗ ερρεθη αυτοις, Ὁυ λαος μου ὑμεις", εκει κληθησονται υἱοι Θεου ζωντος." 27 Ἡσαιας δε κραζει ὑπερ του Ισραηλ: "Εαν ἦ ὁ αριθμος των υἱων Ισραηλ ὡς ἡ¹⁵ αμμος της θαλασσης, το καταλειμμα σωθησεται· 28 λογον γαρ συντελων και συντεμνων εν δικαιοσυνη· ὅτι λογον συντετμημενον ποιησει Κυριος ἐπι της γης." 29 Και καθως προειρηκεν Ἡσαιας: "Εἰ μη Κυριος Σαβαωθ εγκατελιπεν ἡμιν σπερμα, ὡς Σοδομα αν εγενηθημεν, και ὡς Γομορρα αν ὠμοιωθημεν."

[Their present condition]

30 Τί ουν ερουμεν? Ὅτι εθνη, τα μη διωκοντα δικαιοσυνην, κατελαβεν δικαιοσυνην, δικαιοσυνην δε την εκ πιστεως· 31 Ισραηλ δε, διωκων νομον δικαιοσυνης, εἰς νομον δικαιοσυνης ουκ εφθασεν. 32 Δια τι? Ὅτι ουκ εκ πιστεως, αλλ' ὡς εξ εργαων νομου. Προσεκοψαν γαρ τω λιθω του προσκομματος· 33 καθως γεγραπται: "Ἴδου τιθημι εν Σιων λιθον προσκομματος και πετραν σκανδαλου, και¹⁶ πας ὁ πιστευων επ' αυτω¹⁷ ου καταισχυνησεται."

¹ 1733 is missing 9:9-28.

² ρεβεκκα || ρεβεκα 1858 (sp)

³ εκλογην || εκκλογην 2466 (sp)

⁴ μεινη || μνει 394

⁵ καλουντος || λαλουντος 1548

⁶ τω || το 1249

⁷ ελασσονι || ελαττονι 394 (sp)

⁸ μωση || μωσει 1892

⁹ ω || ὦ 1548

¹⁰ το || τω 1249,1876

¹¹ εξουσιαν ο κεραμευς || ~ 231 1856

¹² ιουδαιων || ιουδων 1865^s (Apparently something leached out the ink of a small area and a much later hand filled in the text, making a careless error.)

¹³ λεγει || λεγη 1865^s (Apparently something leached out the ink of a small area and a much later hand filled in the text, making a careless error.)

¹⁴ εσται || εστε 1704

¹⁵ ως η || ωσει 1892

¹⁶ πετραν σκανδαλου και || --- 1897 (homoioteleuton)

¹⁷ επ αυτω || --- 1897

[Israel needs salvation]

10.1 Αδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἡμῶν καρδίας καὶ ἡ δεησις ἢ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν. 2 Μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον Θεοῦ ἐχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπιγνώσιν. 3 Ἀγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ Θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην ζητοῦντες στησαί, τὴ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑπέταγησαν.

[How to be saved]

4 Τέλος γὰρ νόμου Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστευόντι 5—Μωσῆς γὰρ γράφει τὴν δικαιοσύνην¹ τὴν ἐκ τοῦ νόμου, ὅτι “Ὁ ποιήσας αὐτὰ ἀνθρώπος ζῆσεται ἐν αὐτοῖς”. 6 Ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει: “Μὴ εἰπῆς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ‘Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανὸν?’” (τοῦτ' ἐστὶν, Χριστὸν καταγαγεῖν) 7 “ἢ, ‘Τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἀβύσσον?’” (τοῦτ' ἐστὶν, Χριστὸν ἐκ νεκρῶν² ἀναγαγεῖν³). 8 Ἀλλὰ τί λέγει; “Ἐγγυς σου τὸ ῥῆμα ἐστὶν, ἐν τῷ στόματι σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου” (τοῦτ' ἐστὶν, τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρυσσομεν): 9 ὅτι εἰ ἐὰν ὁμολογήσῃς ἐν τῷ στόματι σου, “Κυριὸν Ἰησοῦν”, καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ Θεὸς αὐτὸν ἠγείρειν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ. 10 Καρδία γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. 11 Λέγει γὰρ ἡ Γραφή: “Πᾶς ὁ πιστευὼν ἐπ' αὐτῷ οὐ κατασχινηθήσεται”. 12 οὐ γὰρ ἐστὶν διαστολή Ἰουδαίου τε καὶ Ἑλλήνου, ὁ γὰρ αὐτὸς Κύριος πάντων πλουτῶν εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλούμενους αὐτὸν. 13 “Πᾶς γὰρ ὃς ἀν ἐπικαλεσθῆται τὸ ὄνομα Κυρίου σωθήσεται.”

[The message is necessary]

14 Πῶς οὖν ἐπικαλεσοῦνται⁴ εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν? Πῶς δὲ πιστεῦσουσιν οὐδ' οὐκ ἤκουσαν? Πῶς δὲ ἀκουσοῦσιν χωρὶς κηρυσσομένου? 15 Πῶς δὲ κηρυξοῦσιν εἰ μὴ ἀποσταλώσιν? Καθὼς γεγραπται: “Ὡς ὠραῖοι οἱ ποδῆς τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρηνῆν, τῶν εὐαγγελιζομένων⁵ τὰ ἀγαθὰ.” 16 (Ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ· Ἡσαΐας γὰρ λέγει: “Κυριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν?”⁶) 17 Ἀρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς, ἢ δὲ ἀκοῇ δια ῥήματος Θεοῦ.

[A rebellious people]

18 Ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ⁷ ἤκουσαν? Μένουνγε: “Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν⁸ ὁ φθογγὸς αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ περάτα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν.” 19 Ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἐγὼ Ἰσραὴλ? Πρῶτος Μωσῆς⁹ λέγει: “Ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνη, ἐπὶ ἔθνη ἀσυνετῶ παροργίῳ ὑμᾶς.” 20 Ἡσαΐας δὲ ἀποτολμᾶ καὶ λέγει: “Ἐὔρεθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν· ἐμφανῆς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν.” 21 Πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει: “Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖρας μου πρὸς λαὸν ἀπειθούντα καὶ ἀντιλεγόντα.”

[The remnant]

11.1 Λέγω οὖν, μὴ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ? Μὴ γενοῖτο! Καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης εἰμι, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ,¹⁰ φυλῆς Βενιαμὴν! 2 Οὐκ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω. Ἡ οὐκ οἶδατε ἐν Ἡλίᾳ τί λέγει ἡ Γραφή, ὡς ἐντυγχάνει τῷ Θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ λέγων: 3 “Κυριε, τοὺς προφῆτας σου ἀπέκτειναν καὶ τὰ θυσιαστήρια σου κατέσκαψαν· καγῶ ὑπέλειφθην μόνος, καὶ ζητοῦσιν τὴν ψυχὴν μου!” 4 Ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ¹¹ χρηματισμὸς? “Κατελιπὸν ἐμαυτῷ ἑπτακισχιλίους ἀνδράς οἵτινες οὐκ ἐκαμψαν γόνυ τῇ Βααλ.” 5 Οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, λείμμα κατ' ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν. 6 Εἰ δὲ χάριτι, οὐκεὶ ἐξ ἐργῶν· ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκεὶ γίνεταί χάρις. Εἰ δὲ ἐξ ἐργῶν, οὐκεὶ ἐστὶν χάρις· ἐπεὶ τὸ ἐργὸν οὐκεὶ ἐστὶν ἐργόν.

7 Τί οὖν? Ὁ ἐπιζητεῖ Ἰσραὴλ, τοῦτου¹² οὐκ ἐπετύχεν· ἢ δὲ ἐκλογὴ ἐπετύχεν, οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν. 8 Καθὼς γεγραπται: “Ἐδῶκεν αὐτοῖς ὁ Θεός¹³ πνεῦμα κατανύξεως, ὀφθαλμοὺς¹⁴ τοῦ μὴ βλέπειν καὶ ὠτὰ τοῦ μὴ ἀκοῦειν, ἕως τῆς σημερῆν ἡμέρας.” 9 Καὶ Δαυὶδ λέγει: “Γεινηθῆτω ἡ

¹ παντὶ τῷ πιστευόντι μωσῆς γὰρ γράφει τὴν δικαιοσύνην || --- 18 (supplied in the margin—obvious homoioteleuton)

² ἐκ νεκρῶν 2466° || --- 2466

³ ἀναγαγεῖν || ἀγαγεῖν [7%] 141

⁴ ἐπικαλεσοῦνται || ἐπικαλεσῶνται [2%] 1856

⁵ εἰρηνῆν τῶν εὐαγγελιζομένων || --- 204 (clear homoioteleuton)

⁶ ἡμῶν || ὑμῶν 2466

⁷ οὐκ || --- 1761

⁸ ἐξῆλθεν || ἐξῆλ 1704 (from one line to the next)

⁹ μωσῆς || μωυσῆς [80%] 1761 (sp)

¹⁰ ἀβραάμ || 1 ἐκ 394,928,1856

¹¹ 1503 repeats ὁ from one line to the next

¹² τοῦτου || τοῦτο [60%] 18,386,1704

(verb takes genitive, but can occur with accusative; basically same meaning)

¹³ αὐτοῖς ὁ θεός || ~ 231 2466

¹⁴ ὀφθαλμοὺς || ὀφθαλμούς 2466

Romans

τραπέζα αυτών εις παγίδα και εις θήραν,¹ και εις σκανδαλον² και εις ανταποδομα αυτοις. 10 Σκοτισθητωσαν οι οφθαλμοι αυτων του μη βλεπειν, και τον νωτον αυτων δια παντος συγκαμψον.”³

[The restoration]

11 Λεγω ουν, μη επταισαν⁴ ινα πεσωσιν? Μη γεινοιτο! Αλλα, τω αυτων παραπτωματι η σωτηρια τοις εθνεσιν, εις το παραζηλωσαι αυτους. 12 Ει δε το παραπτωμα αυτων πλουτος κοσμου, και το ηττημα αυτων πλουτος εθνων, ποσω μαλλον το πληρωμα αυτων!

13 Ύμιν γαρ λεγω τοις εθνεσιν (εφ’ οσον⁵ μεν ειμι εγω εθνων αποστολος, την διακονιαν μου δοξαζω), 14 ει πως παραζηλωσω μου την σαρκα και σωσω τινας εξ αυτων. 15 Ει γαρ η αποβολη αυτων καταλλαγη κοσμου, τις η προσληψις ει μη ζωη εκ νεκρων? 16 Ει δε η απαρχη αγια, και το φυραμα· και ει η ριζα αγια, και οι κλαδοι.

[Grafted olive branches]

17 Ει δε τινες των κλαδων εξεκλασθησαν, συ δε, αγριελαιος⁶ ων, ενεκεντρισθης εν αυτοις, και συγκοινωνος της ριζης και της ποιητος⁷ της ελαιας εγεινου, 18 μη κατακαυχω των κλαδων (ει δε κατακαυχασαι—ου συ την ριζαν βασταζεις, αλλ’ η ριζα σε). 19 Ερεις⁸ ουν, “Εξεκλασθησαν κλαδοι ινα εγω εγκεντρισθω.” 20 Καλως. Τη απιστια εξεκλασθησαν, συ δε τη πιστει εστηκας. Μη υψηλοφρονει, αλλα φοβου! 21 Ει γαρ ο Θεος των κατα φυσιν κλαδων ουκ εφεισατο, μη πως ουδε σου φεισεται! 22 Ιδε ουν χρηστοτητα και αποτομιαν Θεου: επι μεν τους πεσοντας, αποτομιαν· επι δε σε, χρηστοτητα, εαν επιμεινης τη χρηστοτητι· επει και συ εκκοπηση.⁹ 23 Και εκεινοι δε, εαν μη επιμεινωσιν τη απιστια, εγκεντρισθησονται, δυνατος γαρ ο Θεος εστιν παλιν εγκεντρισαι αυτους. 24 Ει γαρ συ εκ της κατα φυσιν εξεκοπης αγριελαιου, και παρα φυσιν ενεκεντρισθης εις καλλιελαιον, ποσω μαλλον ουτοι, οι κατα φυσιν, εγκεντρισθησονται τη ιδια ελαια?

[Hardening]

25 Ου γαρ θελω υμας αγνοειν, αδελφοι,¹⁰ το μυστηριον τουτο (ινα μη ητε παρ’ εαυτοις φρονιμοι): οτι πωρωσις απο μερους τω Ισραηλ γειγονεν αχρις ου το πληρωμα των εθνων εισελθη. 26 Και ουτως πας Ισραηλ σωθησεται, καθως γεγραπται: “Ηξει εκ Σιων ο Ψυομενος, και αποστρεψει ασεβειας απο Ιακωβ· 27 και αυτη αυτοις η παρ’ εμου διαθηκη, οταν αφελωμαι τας αμαρτιας αυτων.”

28 Κατα μεν το ευαγγελιον, εχθροι δι’ υμας·¹¹ κατα δε την εκλογην, αγαπητοι δια τους πατερας. 29 Αμεταμελητα γαρ τα χαρισματα και η κλησις του Θεου. 30 Ωσπερ γαρ και υμεις ποτε ηπειθησατε τω Θεω, νυν δε ηληθητε τη τουτων απειθεια, 31 ουτως και ουτοι νυν ηπειθησαν τω υμετερω¹² ελεει ινα και αυτοι ελεηθωσιν. 32 Συνεκλεισεν γαρ ο Θεος τους παντας εις απειθειαν ινα τους παντας ελεση.

[Doxology]

33 Ω βαθος πλουτου και σοφιας και γνωσεως Θεου! Ως ανεξερευνητα τα κριματα αυτου και ανεξιχνιαστοι αι οδοι αυτου! 34 “Τις γαρ εγνω νουν Κυριου? Η τις συμβουλος αυτου εγενετο?” 35 Η “Τις προεδωκεν αυτω, και ανταποδοθησεται αυτω?” 36 Οτι εξ αυτου και δι’ αυτου και εις αυτον τα¹³ παντα. Αυτω η δοξα εις τους αιωνας! Αμην.

[The will of God]

12.1 Παρακαλω ουν υμας,¹⁴ αδελφοι, δια των οικτιρμων¹⁵ του Θεου, παραστησαι τα σωματα υμων θυσιαν ζωσαν, αγιαν, ευαρεστον τω Θεω—την λογικην λατρειαν υμων. 2 Και μη συσχηματιζεσθε

¹ θήραν || θυραν 141

² εις σκανδαλον || εισκανδαλον 1548

³ συγκαμψον 141;1892^c || συγκαψον [20%] 141,1072,1856,1876,1892,2466 (sp)

⁴ επταισαν || επτεσαν 1732

⁵ εφοσον || εφωσων 1897 (i)

⁶ αγριελαιος || αγριελεος 824

⁷ ποιητος || ποιητητος 1040,1072^c,1548

⁸ ερεις || εροις 1704

⁹ εκκοπηση 1892^c || εκκοπιση 18,1892 (sp)

¹⁰ αγνοειν αδελφοι || ~ 21 2466

¹¹ υμας || ημας 1652^c

¹² υμετερω || ημετερω 1548

¹³ τα || 11 2466 (repeats, from one line to the next)

¹⁴ υμας || --- 201

¹⁵ οικτιρμων || οικτοιρμων 1704 (i)

Romans

τω αιωνι τωτου· αλλα, μεταμορφουσθε¹ τη ανακαινωσει του νοος υμων εις το δοκιμαζειν υμας² τι το θελημα του Θεου, το αγαθον και ευαρεστον και τελειον.

[Be sensible]

3 Λεγω γαρ, δια της χαριτος³ της δοθεισης μοι, παντι τω οντι εν υμιν, μη υπερφρονειν παρ' ο δει φρονειν, αλλα φρονειν εις το σωφρονειν,⁴ εκαστω ως ο Θεος εμερισεν μετρον πιστεως. 4 Καθαπερ γαρ εν ε̅νι σωματι μελη⁵ πολλα εχομεν, τα δε μελη παντα ου την αυτην εχει πραξιν, 5 ο̅υτως οι πολλοι εν̅ σωμα εσμεν εν̅ Χριστω, ο δε καθ'̅ εις⁶ αλληλων μελη. 6 Εχοντες δε χαρισματα κατα την χαριν την δοθεισαν̅ η̅μιν̅ διαφορα: ειτε προφητειαν, κατα την αναλογιαν της πιστεως· 7 ειτε διακονιαν, εν̅ τη̅ διακονια· ειτε ο̅ διδασκων, εν̅ τη̅ διδασκαλια· 8 ειτε ο̅ παρακαλων, εν̅ τη̅ παρακλησει· ο̅ μεταδιδους, εν̅ απλοτητι·⁷ ο̅ προισταμενος, εν̅ σπουδη· ο̅ ελεων, εν̅ ιλαροτητι.

[Behave!]

9 Ἡ αγαπη ανυποκριτος: αποστυγοντες το ποιηρον· κολλωμενοι τω αγαθω· 10 τη φιλαδελφια εις αλληλους φιλοστοργοι· τη τιμη αλληλους προηγουμενοι· 11 τη σπουδη μη οκιηροι· τω πνευματι ζεοντες τω Κυριω δουλευοντες· 12 τη ελπιδι χαιροντες· τη θλιψει υπομενοντες·⁸ τη προσευχη προσκαρτερουντες· 13 ταις χρεiais των̅ αγιων̅ κοινωνουντες· την̅ φιλοξενιαν̅ διωκοντες.

14 Ευλογειτε τους̅ διωκοντας̅ υ̅μας· ευλογειτε και μη̅ καταρασθε. 15 Χαιρειν̅ μετα χαιροντων̅ και κλαιειν⁹̅ μετα κλαιοντων̅. 16 Το̅ αυτο̅ εις̅ αλληλους φρονουντες—μη̅ τα̅ υ̅ψηλα φρονουντες, αλλα̅ τοις̅ ταπεινοις̅ συναπαγομενοι· μη̅ γινεσθε̅ φρονιμοι̅ παρ'̅ ε̅αυτοις. 17 Μη̅δενι̅ κακον̅ αντι̅ κακου̅ αποδιδοντες. Προνοουμενοι̅ καλα̅ εν̅ωπιον̅ παντων̅ ανθρωπων. 18 Ει̅ δυνατον̅, το̅ εξ̅ υ̅μων, μετα̅ παντων̅ ανθρωπων̅ ειρηνευοντες.

19 Μη̅ ε̅αυτους̅ εκδικουντες, αγαπητοι· αλλα̅ δοτε̅ τοπον̅ τη̅ οργη· γεγραπται̅ γαρ: “Ε̅μοι¹⁰̅ εκδικησις· ε̅γω̅ ανταποδωσω”, λεγει̅ Κυριος. 20 “Ε̅αν̅ ουν̅ πεινα̅ ο̅ εχθρος̅ σου, ψωμιζε̅ αυτον· ε̅αν̅ διψα, ποτιζε̅ αυτον·¹¹̅ τουτο̅ γαρ̅ ποιων̅ ανθρακας̅ πυρος̅ σωρευσεις̅ επι̅ την̅ κεφαλην̅ αυτου.” 21 Μη̅ νικω̅ υπο̅ του̅ κακου, αλλα̅ νικα̅ εν̅ τω̅ αγαθω̅ το̅ κακον̅.

[Submit]

13.1 Πασα̅ ψυχη̅ εξουσια̅ς̅ υποτασσεσθωις̅ υποτασσεσθω,¹²̅ ου̅ γαρ̅ εστιν̅ εξουσια̅ ει̅ μη̅ υπο¹³̅ Θεου, αι̅ δε̅ ουσαι̅ εξουσαι̅ υπο̅ του̅ Θεου̅ τεταγμεναι̅ εισιν̅. 2 Ὡστε̅ ο̅ αντιτασσομενος̅ τη̅ εξουσια̅ τη̅ του̅ Θεου̅ διαταγη̅ ανθεστηκεν, οι̅ δε̅ ανθεστηκοτες̅ ε̅αυτοις̅ κριμα̅ ληψονται. 3 Οι̅ γαρ̅ αρχοντες̅ ουκ̅ εισιν̅ φοβος̅ των̅ αγαθων̅ εργαων̅ αλλα̅ των̅ κακων̅. Θελεις̅ δε¹⁴̅ μη̅ φοβεισθαι̅ την̅ εξουσιαν, το̅ αγαθον̅ ποιει̅ και̅ ε̅ξεις̅ επα̅ινον̅ εξ̅ αυτης̅. 4 Θεου̅ γαρ̅ διακονος̅ εστιν̅ σοι̅ εις̅ το̅ αγαθον̅.¹⁵̅ Ε̅αν̅ δε̅ το̅ κακον̅ ποιησ, φοβου, ου̅ γαρ̅ εικη̅ την̅ μαχαιραν̅ φορει· Θεου̅ γαρ̅ διακονος̅ εστιν, εκδικος̅ εις̅ οργην̅ τω̅ το̅ κακον̅ πρασσο̅ντι. 5 Διο̅ αναγκη̅ υποτασσεσθαι, ου̅ μονον̅ δια̅ την̅ οργην, αλλα̅ και̅ δια̅ την̅ συνειδησιν. 6 Δια̅ τουτο̅ γαρ̅ και̅ φορους̅ τελειτε, λειτουργοι̅ γαρ̅ θεου̅ εισιν, εις̅ αυτο̅ τουτο̅ προσκαρτερουντες. 7 Αποδοτε̅ ουν̅ πασιν̅ τας̅ οφειλας: τω̅ τον̅ φορον̅ τον̅ φορον, τω̅ το̅ τελος̅ το̅ τελος, τω̅ τον̅ φοβον̅ τον̅ φοβον,¹⁶̅ τω̅ την̅ τιμην̅ την̅ τιμην.

[Love]

8 Μη̅δενι̅ μη̅δεν̅ οφειλετε¹⁷̅ ει̅ μη̅ το̅ αγαπαν̅ αλληλους, ο̅ γαρ̅ αγαπων̅ τον̅ ε̅τερον̅ νομον̅ πεπληρωκεν. 9 Το̅ γαρ—“Ο̅υ̅ μοιχευσεις”, “Ο̅υ̅ φονευσεις”,¹⁸̅ “Ο̅υ̅ κλεψεις”, “Ο̅υ̅

¹ μεταμορφουσθε || μεταμορφουσθαι 2587

² υμας || 1 τα διαφεροντα 2080 (s)

³ χαριτος || 1 του θεου [25%] 1761,2080

⁴ σωφρονειν || σοφρονειν 1876

⁵ μελη || μελλη 1876

⁶ ε̅ις [70%] have̅ καθ̅εις̅—they were just saving ink and space, since the *thefa* tells you the following vowel is aspirated.

⁷ 1892 supplies ο̅ μεταδιδους̅ εν̅ απλοτητι̅ in the margin (homoioarcton)

⁸ τη̅ ελπιδι̅ χαιροντες̅ τη̅ θλιψει̅ υπομενοντες̅ || --- 141 (clear homoioteleuton)

⁹ κλαιειν || κλειειν 1704 (sp)

¹⁰ ε̅μοι || ε̅μη 201

¹¹ 386 omits̅ ε̅αν̅ διψα̅ ποτιζε̅ αυτον̅ (homoioteleuton)

¹² υποτασσεσθω || υποτασσεσθω 1725 (sp)

¹³ υπο || 1 του 1855,1856

¹⁴ δε || --- 986

¹⁵ 986 omits̅ θεου̅ γαρ̅ διακονος̅ εστιν̅ σοι̅ εις̅ τον̅ αγαθον̅

¹⁶ 1704 omits̅ τω̅ το̅ τελος̅ το̅ τελος̅ τω̅ τον̅ φοβον̅ τον̅ φοβον̅ [clear homoioteleuton]

¹⁷ οφειλετε || οφηλετε 18 (apparently, but it could be faded ink) (sp)

¹⁸ φονευσεις || φονευσης 1876 (i)

Romans

ψευδομαρτυρησεις”,^{1,2} “Ουκ επιθυμησεις”, και ει τις ἑτερα εντολη—εν τουτω τω λογω ανακεφαλαιουται, εν τω: “Αγαπησεις τον πλησιον σου ὡς σεαυτον.”³ 10 Ἡ αγαπη τω πλησιον κακον ουκ εργαζεται· πληρωμα ουν νομου ἡ αγαπη.

[Put on Christ]

11 Και τουτο, ειδοτες τον καιρον, ὅτι ὥρα ἡμας ηδη ἐξ ὑπνου εγερθηται, νυν γαρ⁴ εγγυτερον ἡμων ἡ σωτηρια ἢ ὅτε πιστευσामεν. 12 Ἡ νυξ προεκοψεν, ἢ δε ἡμερα ηγγικεν· αποθωμεθα ουν τα εργα του σκοτους, και ενδυσωμεθα τα ὄπλα του φωτος. 13 Ὡς εν ἡμερα, ευσχημονως περιπατησωμεν, μη κωμοις και μεθαις, μη κοιταις και ασελγειαῖς, μη εριδι και ζηλω. 14 Ἀλλ’ ενδυσασθε τον Κυριον Ἰησουν Χριστον, και της σαρκος προνοιαν μη ποιεισθε, εις επιθυμιας.

[The law of liberty]

14.1 Τον δε ασθενουντα τη πιστει προσλαμβανεσθε, μη εις διακρισεις διαλογισμων. 2 Ὅς μεν πιστευει φαγειν παντα, ὁ δε ασθενων λαχανα εσθιει. 3 Ὁ εσθιων τον μη εσθιοντα μη ἐξουθενειτω, και ὁ μη εσθιων τον εσθιοντα μη κρινειτω, ὁ Θεος γαρ αυτον προσελαβετο. 4 Σὺ τίς εἶ ὁ κρινων αλλοτριον οικητην? Τω ιδιω κυριω στηκει ἢ πιπτει. Σταθησεται δε, δυνατος γαρ εστιν ὁ Θεος στησαι αυτον.

5 Ὅς μεν κρινει ἡμεραν παρ’ ἡμεραν·⁵ ὁς δε κρινει πασαν ἡμεραν. Ἐκαστος εν τω ιδιω νοι πληροφορεισθω. 6 Ὁ φρονων την ἡμεραν, Κυριω φρονει· και ὁ μη φρονων την ἡμεραν, Κυριω ου φρονει. Και ὁ εσθιων, Κυριω εσθιει, ευχαριστηει γαρ τω Θεω· και ὁ μη εσθιων, Κυριω ουκ εσθιει, και ευχαριστηει τω Θεω. 7 Ουδεις γαρ ἡμων ἑαυτω ζη, και ουδεις ἑαυτω αποθνησκει. 8 Ἐαν τε γαρ ζωμεν, τω Κυριω ζωμεν· εαν τε αποθνησκωμεν, τω Κυριω αποθνησκομεν.⁶ Ἐαν τε ουν ζωμεν εαν τε αποθνησκωμεν, του Κυριου εσμεν. 9 Εἰς τουτο γαρ Χριστος και απεθανεν και ανεστη, και εζησεν, ἵνα και νεκρων και ζωντων κυριευση.

[The Judgment Seat of Christ]

10 Σὺ δε, τί κρινεις τον αδελφον σου? Ἡ και συ, τί ἐξουθενεις τον αδελφον σου? Παντες γαρ παραστησομεθα⁷ τω Βηματι του Χριστου. 11 Γεγραπται γαρ: “ὼ εγώ”, λεγει Κυριος, ὅτι εμοι καμψει παν γονυ, και πασα γλωσσα εξομολογησεται τω Θεω.”⁸ 12 Ἀρα ουν, ἕκαστος ἡμων περι ἑαυτου λογον δωσει τω Θεω. 13 Μηκετι ουν αλληλους κρινωμεν, αλλα τουτο κρινατε μαλλον: το μη τιθεναι προσκομμα τω αδελφω ἢ⁸ σκανδαλον.

14 Οἶδα και πεπεισμαι εν Κυριω Ἰησου ὅτι ουδεν κοινον δι’ αυτου (ει μη τω λογιζομενω τι κοινον ειναι, εκεινω κοινον), 15 ει δε δια βρωμα ὁ αδελφος σου λυπειται, ουκετι κατα αγαπην περιπατεις. Μη τω βρωματι σου εκεινον απολλυε⁹ ὑπερ οἷ Χριστος¹⁰ απεθανεν. 16 Μη βλασφημεισθω ουν ὑμων το αγαθον· 17 ου γαρ εστιν ἡ βασιλεια του Θεου βρωσις και ποσις, αλλα δικαιοσυνη και ειρηνη και χαρα εν Πνευματι Ἁγιω. 18 Ὁ γαρ εν τουτοις δουλευων τω Χριστω ευαρεστος τω Θεω και δοκιμος τοις ανθρωποις.

19 Ἀρα ουν, τα της ειρηνης διωκωμεν και τα της οικοδομης της εις αλληλους. 20 Μη ἐνεκεν βρωματος καταλυε το εργον του Θεου. Παντα μεν καθαρα· αλλα κακον τω ανθρωπω τω δια προσκομματος εσθιοντι. 21 Καλον το¹¹ μη φαγειν κρεα μηδε πιειν οινον μηδε εν ὧ ὁ αδελφος σου προσκοπτει, ἢ σκανδαλιζεται, ἢ ασθenei.

22 Σὺ πιστιν εχεις? Κατα σεαυτον εχε ενωπιον του Θεου. Μακαριος ὁ μη κρινων ἑαυτον εν ὧ δοκιμαζει. 23 Ὁ δε διακρινομενος, εαν φαγη, κατακεκριται, ὅτι ουκ εκ πιστεως· παν δε ὃ ουκ εκ πιστεως ἁμαρτια εστιν.

[Doxology]

24 Τω δε δυναμενω ὑμας στηριζαι κατα το ευαγγελιον μου και το κηρυγμα Ἰησου Χριστου, κατα αποκαλυψιν μυστηριου χρονους αιωνιους σεσιγημενου, 25 φανερωθεντος δε νυν, δια τε

¹ ψευδομαρτυρησεις || ψευδομαρτυρησης 1876 (i)

² ου ψευδομαρτυρησεις || --- [33%] 1856 (h)

³ ὡς σεαυτον || ὡσεαυτον 1548

⁴ γαρ || --- 1892

⁵ ³⁵ generally have παρημέραν, making one word out of it. (not 1548,1652,2587)

⁶ αποθνησκομεν || αποθνησκωμεν 1725,1876,1892

⁷ παραστησομεθα || παραστησωμεθα 1876 (i)

⁸ η || εις [24%] 1075

⁹ απολλυε || απολυε [10%] 1876

¹⁰ χριστος || 1 δωρεαν 1892

¹¹ το || τω 986

Romans

Γραφών προφητικών, κατ' επιταγήν του αιωνίου Θεού, εις ὑπακοήν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος 26—μονῶ σοφῶ Θεῶ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ—ὧ ἡ δοξὰ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

[Summary]

15.1 Ὁφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνατῶν βαστάζειν, καὶ μὴ ἑαυτοὺς ἀρεσκεῖν. 2 Ἐκαστὸς ἡμῶν¹ τῷ πλησίον ἀρεσκετῶ εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν. 3 Καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἠρесе· ἀλλὰ, καθὼς γεγραπται: “Οἱ ονειδισμοὶ τῶν ονειδίζοντων σε ἐπέπεσον ἐπ’ ἐμὲ.” 4 Ὅσα γὰρ προεγραφή, εἰς τὴν ἡμέτεραν διδασκαλίαν προεγραφή, ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἐχωμεν. 5 Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δώη² ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν, 6 ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἑνὶ στόματι δοξάζητε³ τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

[Glorify]

7 Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους,⁴ καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελαβετὸ ἡμᾶς,⁵ εἰς δοξάν Θεοῦ. 8 Λέγω δὲ Χριστὸν Ἰησοῦν διακονοῦν γεγενῆσθαι⁶ περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας Θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων· 9 τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλεους δοξάσαι τὸν Θεόν, καθὼς γεγραπται: “Διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαι σοὶ ἐν ἔθνεσιν, Κύριε, καὶ τῷ ὀνόματι σου ψάλω.”⁷ 10 Καὶ παλιν λέγει: “Ἐυφρανθήτε,⁸ ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ!” 11 Καὶ παλιν:⁹ “Αἰνεῖτε τὸν Κύριον, πάντα τὰ ἔθνη, καὶ¹⁰ ἐπαινεσατέ αὐτὸν, πάντες οἱ λαοὶ!” 12 Καὶ παλιν, Ἡσαΐας λέγει: “Ἔσται ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσοῦ, καὶ ὁ ἀνισταμένος ἀρχεῖν ἐθνῶν· ἐπ’ αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσιν.” 13 Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρῶσαι ὑμᾶς πάσης χάρας καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεῦναι, εἰς τὸ περισσεῦναι¹¹ ὑμᾶς ἐν¹² τῇ ἐλπίδι ἐν δυνάμει Πνεύματος Ἁγίου.

[Paul's mission]

14 Πεισθαι δὲ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μέστοι ἐστε ἀγαθῶσυνης, πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ἄλλους¹³ νουθετεῖν. 15 Τολμηροτέρου δὲ ἐγράψα ὑμῖν, ἀδελφοί, ἀπο μέρους, ὡς ἐπαναμιμνησκῶν¹⁴ ὑμᾶς, διὰ τὴν χάριν τὴν δοθείσαν μοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, 16 εἰς τὸ εἶναι με λειτουργὸν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὰ ἔθνη, ἱεουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ ἵνα γένηται ἡ προσφορά τῶν ἐθνῶν εὐπροσδεκτὸς, ἡγιασμένη ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ. 17 Ἐχῶ οὖν καυχῆσιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν Θεόν· 18 οὐ γὰρ τολμήσω λαλεῖν τι ὧν οὐ¹⁵ κατειργάσατο Χριστὸς δι’ ἐμοῦ εἰς ὑπακοήν ἐθνῶν—λόγῳ καὶ ἔργῳ, 19 ἐν δυνάμει σημείων καὶ τερατῶν, ἐν δυνάμει Πνεύματος Θεοῦ, ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καὶ κυκλῶ μεχρὶ τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωκεῖν τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. 20 Οὕτως δὲ¹⁶ φιλοτιμουμένον εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠνομασθῆ¹⁷ Χριστὸς, ἵνα μὴ ἐπ’ ἀλλοτρίον θεμέλιον οἰκοδομῶ· 21 ἀλλὰ, καθὼς γεγραπται: “Οἷς οὐκ ἀνηγγέλη¹⁸ περὶ αὐτοῦ οἴονται, καὶ οἷ οὐκ ἀκηκοασιν συνησοῦσιν.”

[A visit to Rome]

22 Διὸ καὶ ἐνεκοπτομήν τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. 23 Νῦν δὲ, μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασιν τούτοις, ἐπιποθίαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπο πολλῶν ἐτῶν, 24 ὡς εἰν πορευομαι εἰς τὴν Σπανίαν¹⁹ ἐλευσομαι πρὸς ὑμᾶς. Ἐλπίζω γὰρ διαπορευομένος θεασασθαι ὑμᾶς, καὶ ὑφ’ ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ, εἰν ὑμῶν πρῶτον ἀπο μέρους ἐμπλησθῶ.

25 Νῦν δὲ, πορευομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ, διακονῶν τοῖς ἁγίοις. 26 Ἐυδοκήσαν γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα κοινῶν τινὰ ποιησασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν

¹ ἡμῶν || ὑμῶν [22%] 1040

² δῶη || δοῆ 1704

³ δοξάζητε || δοξάζηται 1100

⁴ ἀλλήλους || ἀλλήλοις 1892 (apparently)

⁵ ἡμᾶς || ὑμᾶς [38%] 757^c, 1040

⁶ γεγενῆσθαι || γεγενῆσθε 757

⁷ ψάλω || ψάλλω 1892

⁸ εὐφρανθήτε 757^c || εὐφρανθηται 757

⁹ 1761 omits εὐφρανθήτε ἔθνη μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ καὶ παλιν (h)

¹⁰ καὶ || --- 2080

¹¹ περισσεῦναι || περισευεῖν 1704 || περησευεῖν 1892 (apparently)

¹² ἐν || --- 394

¹³ ἄλλους || ἀλλήλους [7%] 824

¹⁴ ἐπαναμιμνησκῶν || ἐπαναμιμνησεως 1704

¹⁵ οὐ || --- 1072

¹⁶ δε || --- 1637

¹⁷ ὠνομασθῆ || ὀνομασθῆ 1249

¹⁸ ἀνηγγέλη || ἀνηγγέλλη [10%] 201

¹⁹ σπανίαν || ισπανίαν (27%) 18^c, 35, 394, 928, 1249, 1482, 1548, 1855^c, 1856, 2587 (1865^c—a much later hand; not in vs 28) (sp)

Romans

Ἱερουσαλημ. 27 Ευδοκησαν γαρ, και οφειλεται αυτων εισιν. Ει γαρ τοις πνευματικοις αυτων εκοινωνησαν τα εθνη, οφειλουσιν και εν τοις σαρκικοις λειτουργησαι αυτοις. 28 Τουτο ουν επιτελεσας και σφραγισαμενος αυτοις τον καρπον τουτου, απελευσομαι δι' υμων εις την Σπανιαν.¹ 29 Οιδα δε οτι ερχομενος προς υμας, εν πληρωματι ευλογιας του ευαγγελιου του Χριστου² ελευσομαι.

30 Παρακαλω δε υμας, αδελφοι, δια του Κυριου ημων Ιησου Χριστου³ και δια της αγαπης του Πνευματος, συναγωνισασθαι⁴ μοι εν ταις προσευχαις υπερ εμου προς τον Θεον, 31 ινα ρυσθω απο των απειθουντων εν τη Ιουδαια, και ινα η διακονια μου η⁵ εις Ἱερουσαλημ ευπροσδεκτος γεινηται τοις αγιοις.⁶ 32 ινα εν χαρα ελθω προς υμας δια θεληματος Θεου και συναναπαυσωμαι υμιν. 33 Ὁ δε Θεος της ειρηνης μετα παντων υμων. Αμην.

[Closing remarks]

[Phoebe]

16.1 Συνιστημι δε υμιν Φουβην την αδελφην ημων, ουσαν διακονου της εκκλησιας της εν Κεγχραις, 2 ινα αυτην προσδεξησθε εν Κυριω αξιως των αγιων, και παραστητε αυτη εν ω αν υμων χρηζη πραγματι· και γαρ⁷ αυτη προστατις πολλων εγεινηθη, και⁸ αυτου εμου.

[Greetings]

3 Ασπασασθε Πρισκαν⁹ και Ακυλαν, τους συνεργους μου εν Χριστω Ιησου, 4 οιτινες υπερ της ψυχης μου τον εαυτων¹⁰ τραχηλον υπεθηκαν· οϊς ουκ εγω μονος ευχαριστω, αλλα και πασαι αι εκκλησαι των εθνων. 5 Και την κατ' οικον αυτων εκκλησιαν.

Ασπασασθε Επαινετον, τον αγαπητον μου, ος εστιν απαρχη της Αχαιας εις Χριστον.

6 Ασπασασθε Μαριαμ, ητις πολλα εκοπιασεν εις υμας.¹¹ 7 Ασπασασθε Ανδρονικον και Ιουνιαν, τους συγγενεις μου και συναιχμαλωτους μου, οιτινες εισιν επισημοι εν τοις αποστολοις, οϊ και προ εμου γεγονασιν εν Χριστω. 8 Ασπασασθε Αμπλιαν, τον αγαπητον μου εν Κυριω.

9 Ασπασασθε Ουρβανον, τον συνεργον ημων εν Χριστω, και Σταχυν, τον αγαπητον μου.

10 Ασπασασθε Απελλην, τον δοκιμον εν Χριστω. Ασπασασθε τους εκ των Αριστοβουλου.

11 Ασπασασθε Ἡρωδιωνα, τον συγγειν μου. Ασπασασθε τους εκ των Ναρκισσου, τους οντας εν Κυριω.

12 Ασπασασθε Τρυφαιναν και Τρυφωσαν, τας κοπιωσας εν Κυριω. Ασπασασθε Περσιδα, την αγαπητην, ητις πολλα εκοπιασεν εν Κυριω.

13 Ασπασασθε Ρουφον, τον εκλεκτον εν Κυριω, και την μητερα αυτου και εμου. 14 Ασπασασθε Ασυγκριτον, Φλεγοντα, Ἐρμαν, Πατροβαν, Ἐρμην, και τους συν αυτοις αδελφους.

15 Ασπασασθε Φιλολογον και Ιουλιαν, Νηρεα και την αδελφην αυτου, και Ολυμπαν και τους συν αυτοις παντας αγιους. 16 Ασπασασθε αλληλους εν φιληματι αγιω. Ασπασονται υμας αι εκκλησαι του Χριστου.

[Warning]

17 Παρακαλω δε υμας, αδελφοι, σκοπειν τους τας διχοστασιας και τα σκανδαλα παρα την διδαχην ην υμεις εμαθετε ποιουντας, και εκκλινατε απ' αυτων. 18 Οϊ γαρ τοιουτοι τω Κυριω ημων Ιησου Χριστω ου δουλευουσιν,¹² αλλα τη εαυτων κοιλια, και δια της χρηστολογιας¹³ και ευλογιας¹⁴ εξαπατωσιν τας καρδιας των ακακων. 19 Ἡ γαρ υμων υπακοη εις παντας αφικετο· χαιρω ουν το εφ' υμιν, θελω δε υμας σοφους μεν ειναι¹⁵ εις το αγαθον, ακεραιους δε εις το κακον. 20 Ὁ δε Θεος της ειρηνης συντριψει¹⁶ τον Σαταναν υπο τους ποδας υμων εν ταχει!

¹ σπανιαν || ισπανιαν [25%] 394,928,1249,1482,1548,1855^c,1856,1892^c,2587

² του χριστου || της ειρηνης 1892

³ It looks like 2080 repeated του Κυριου ημων Ιησου Χριστου from one line to the next; then a later hand erased the first Κυριου ημων Ιησου Χριστου and wrote ανοματος.

⁴ συναγωνισασθαι || συναγωνισασθε 141,1892

⁵ η || --- [10%] 201

⁶ γεινηται τοις αγιοις 35^c || ~ 231 [5%] 35,2466

⁷ και γαρ || 121 1892

⁸ και || 11 1637 (repeats from line to next)

⁹ πρισκαν || πρισκιλλαν [30%] 394,1249^c,1761,1892,2080 || πρισκιλαν 1733^c

¹⁰ εαυτων || εαυτον 1876

¹¹ υμας || ημας (75.5%) 394,1732,1761,1892

¹² δουλευουσιν || δουλευσουσιν [15%] 1856

¹³ χρηστολογιας || χριστολογιας 2466

¹⁴ ευλογιας || ευλογολογιας 1865 (apparently)

¹⁵ ειναι 1249^c || --- 201,394,928,1249,1856

¹⁶ συντριψει || συντριψοι 1652^{alt},1892

Romans

[Sign off]

Ἡ χάρις του Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. 21 Ασπάζονται ὑμᾶς Τιμοθεὸς, ὁ συνεργὸς μου, καὶ Λουκίος καὶ¹ Ἰάσων καὶ Σωσιπάτρος, οἱ συγγενεῖς μου.

22 Ασπάζομαι ὑμᾶς ἐγώ, Τερτίος, ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν ἐν Κυρίῳ. 23 Ασπάζεται ὑμᾶς Γαῖος, ὁ ξένος μου καὶ τῆς ἐκκλησίας ὅλης. Ασπάζεται ὑμᾶς Ἐραστός, ὁ οἰκονομὸς τῆς πόλεως, καὶ Κουάρτος, ὁ ἀδελφός.

24 Ἡ χάρις του Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν!² Ἀμήν.

---

¹ καὶ || --- 2466

² ἡμῶν || υμῶν [82%] 18,386,757,824,986,1040,1072,1075,1100,1503,1637,1652,1856,1864,1892,2554^c (1897 missing) (If verse 24 was not dictated by Paul, the first person is especially appropriate, coming from Tertius.)